

Sympecma fusca

vinterflickslända

Sländor

LIVSKRAFTIG (LC)

Klass Insecta (egentliga insekter), Ordning Odonata (trollsländor), Familj Lestidae (glansflicksländor), *Sympecma fusca* (van der Linden, 1839).

Beskrivning. Den vuxna sländan är mörkt brunglänsande på ovansidan med matt gråbrun undersida. Den skiljes från övriga svenska flicksländor genom de i huvudsak 5-kantiga vingnervsfälten och de i fram- respektive bakvingarna olikstora quadrilateralfälten. Bakkroppens längd är 28-30 mm, vinglängden 19-23 mm. Larven har de tvärbandade gälblad som är karakteristiska för familjen Lestidae men fångstmasken är kort och trekantig, inte utdragen som hos familjens övriga medlemmar.

Utbredning och status. Vinterflicksländan förekommer i Syd- och Mellaneuropa, Nordafrika och delar av Sydvästasien. I Sverige har arten hittats i Skåne, Blekinge, Småland, Öland, Östergötland och i Södermanland. Från 1970-talet och framåt har fynd gjorts i Skåne, på Öland, i Östergötland och Södermanland, här även i brackvatten. På flera platser har arten varit relativt talrik, men oftare har bara enstaka exemplar av vuxna sländor eller larver hittats. Då utvecklingen alltid är ettårig är populationerna inte nödvändigtvis lokalbundna och artens egentliga status svåröverskådlig. Troligtvis är det stora variationer i antalet djur mellan olika år. I Sverige lever arten på sin absoluta nordvästgräns och artens lokala utbredning kan därmed anses som oregelbunden och i högsta grad klimatberoende. Dock förekommer Vinterflicksländan i Syd- och Mellaneuropa, Nordafrika och delar av Sydvästasien. I Sverige har arten hittats i Skåne, Blekinge, Småland, Öland, Östergötland och i Södermanland. Från 1970-talet och framåt har fynd gjorts i Skåne, på Öland, i Östergötland och Södermanland, här även i brackvatten. På flera platser har arten varit relativt talrik, men oftare har bara enstaka exemplar av vuxna sländor eller larver hittats. Då utvecklingen alltid är ettårig är populationerna inte nödvändigtvis lokalbundna och artens egentliga status svåröverskådlig. Troligtvis är det stora variationer i antalet djur mellan olika år. I Sverige lever arten på sin absoluta nordvästgräns och artens lokala utbredning kan därmed anses som oregelbunden och i högsta grad klimatberoende. Dock är förekomsten inom landet i sin helhet stabil.

Ekologi. Arten har en livscykel som skiljer sig från alla andra svenska trollsländors. De fullbildade sländorna kläcks på sensommaren och flyger som icke könsmogna individer fram till senhösten. Spridning till nya lokaler tycks oftast ske under den här perioden. De övervintrar sedan och börjar flyga igen under våren efter snösmältningen, fram till maj-juni. Det är först nu de blir könsmogna och äggläggning sker under slutet av flygperioden. Äggen förs in i stammen av vattenväxter strax ovanför eller strax under vattenytan. En snabb larvutveckling sker under högsommaren och de fullbildade djuren kläcks redan i slutet av juli-augusti. De övriga arterna inom familjen Lestidae kläcker tidigare på säsongen och väljer gärna temporära vattensamlingar, vilka ofta torkar ut kring midsommar, för sin larvutveckling. *S. fusca* är däremot bunden till permanenta vatten.

Arten har en livscykel som skiljer sig från alla andra svenska trollsländors. De fullbildade sländorna kläcks på sensommaren och flyger som icke könsmogna individer fram till senhösten. Spridning till nya lokaler tycks oftast ske under den här perioden. De övervintrar sedan och börjar flyga igen under våren efter snösmältningen, fram till maj-juni. Det är först nu de blir könsmogna och äggläggning sker under slutet av flygperioden. Äggen förs in i stammen av vattenväxter strax ovanför eller strax under vattenytan. En snabb larvutveckling sker under högsommaren och de fullbildade djuren kläcks redan i slutet av juli-augusti. De övriga arterna inom familjen Lestidae kläcker tidigare på säsongen och väljer gärna temporära vattensamlingar, vilka ofta torkar ut kring midsommar, för sin larvutveckling. *S. fusca* är däremot bunden till permanenta vatten.

Hot. Förstörelse av de vatten där artens larver utvecklas. I dagsläget vet vi inte hur t. ex. eutrofiering inverkar på dess förekomst, men generellt tycks artrikedomen bland trollsländor minska i övergödda vatten. Kvar i starkt övergödda vattenmiljöer blir endast de s. k. generalistarterna till vilka *S. fusca* definitivt inte kan räknas.

Åtgärder. I dagsläget verkar arten fortfarande finnas kvar i landet i livskraftiga populationer. Då vi för närvarande inte känner till dess specifika krav på reproduktionsvattnen är den bästa strategin att bibehålla den breda variation i vattenkvalitet vi har mellan dagens sjöar.

Litteratur

- Ander, K. 1944. Catalogus Insectorum Sueciae, IV, Odonata. *Opuscula Entomologica* 9: 157-163.
Ander, K. 1953. Catalogus Insectorum Sueciae; Odonata additamenta. *Opuscula Entomologica* 18: 87-88.
Jödicke, R. 1997. *Die Binsenjungfern und Winterlibellen Europas: Lestidae*. Die Neue Brehm.Bücherei bd 631, Westarp Wissenschaften, Magdeburg.
Sahlén, G. 1996. *Sveriges Trollsländor (Odonata). 2:a uppl.* Fältbiologernas förlag, Sollentuna.
Sandhall, Å. 1987. *Trollsländor i Europa*. Interpublishing, Stockholm.
Ander, K. 1944. Catalogus Insectorum Sueciae, IV, Odonata. *Opuscula Entomologica* 9: 157-163.
Ander, K. 1953. Catalogus Insectorum Sueciae; Odonata additamenta. *Opuscula Entomologica* 18: 87-88.
Jödicke, R. 1997. *Die Binsenjungfern und Winterlibellen Europas: Lestidae*. Die Neue Brehm.Bücherei bd 631, Westarp Wissenschaften, Magdeburg.
Sahlén, G. 1996. *Sveriges Trollsländor (Odonata). 2:a uppl.* Fältbiologernas förlag, Sollentuna.
Sandhall, Å. 1987. *Trollsländor i Europa*. Interpublishing, Stockholm.